

Šolski otroški parlamenti 2022: DUŠEVNO ZDRAVJE OTROK IN MLADIH

Izbor knjig¹

(vsebinska gesla duševne stiske, čustvene stike, samopodoba, Covid idr.)

Izbrane knjige so kakovostne in so izšle predvsem v knjižni produkciji zadnjih petih let. Želimo namreč, da bi brali in bi vam bile v pomoč pri pogovorih novejše knjige, ki na sodoben način obravnavajo probleme sodobne mladine. Otroci, posebno najstniki in mladostniki, so vedno občutili »bolečine odraščanja«, toda poleg »normalnih« (»večnih«) težav, ima vsaka generacija tudi svoje probleme, ki jih pogojujejo drugačne življenjske razmere. Tako so zdaj prav duševne in čustvene stiske ter šibka samopodoba problemi, ki naraščajo med sodobno mladino, zato jih vse pogosteje obravnava tudi mladinska književnost. Vzroki so zelo različni: duševne motnje, travmatične izkušnje, različne bolezni, družinske razmere, odnosi s starši, sprejetost/nesprejetost v družbi, med vrstniki idr., tudi prekomerna nekritična uporaba zaslonskih medijev, različne odvisnosti, zlorabe itd. Ponavadi gre za preplet več dejavnikov in tudi »začaran krog«, v katerem ena ali več težav pogojuje duševne ali čustvene stiske oz. različne stiske privedejo otroke in mladostnike do tega, da se ne morejo upreti »pastem mladostništva«² v sodobnem svetu. Prav to želimo poudariti z izborom, in obenem spomniti, kako pomembna je pomoč, da mladostniki zgradijo močno samopodobo. Veliko teh knjig – ker gre pač pa za problemske romane – ima tudi dobre strokovne spremne besede.

Slikanice 1. stopnje morda lahko uporabite ne le z učenci nižjih razredov, ampak tudi s starejšimi, kot motivacijo, prijeten »bralni oddih«, ko spregovorijo tudi ilustracije itd. Za primerjavo življenja revnejših prebivalcev, ki si pomagajo med seboj, in življenja bogatejših, ki so povsem odtujeni, morda preberete dve – delno simbolni – pripovedi: *Repinčevo polje* Katarzyny Ryrych in *Sanje o belem štrpedu* Marjane Moškrič. Kaj vse se dogaja v času odraščanja in kako to občutita mladostnica in mladostnik, se lahko skupaj poučimo v priročnikih, kakršna sta tudi ta dva, ki smo ju navedli: *Hej fant* in *Hej dekle* Lizzie Cox. (Tovrstnih priročnikov je sicer veliko!). Ali pa boste posegli po leposlovni zbirki kratkih zgodb *13 Jane Bodnérove*. Mladi bralci se bodo s svojimi »negotovostmi« morda poistovetili tudi s pesniško zbirko *Negotove pesmi* Barbare Gregorič Gorenc, morda jih bosta nagovorili poetični zbirki Toona Tellegena *Jež in samotni občutek* in *Čriček in temačni občutek*, morda *Najstnikov monolog. Pred ogledalom* Eve Janikovszky ... Skupino občutljivih in bistrih (zato tudi malo posebnih) otrok z različnimi stiskami spoznamo v romanu *Klub čudnih otrok* Petre Soukupove, kako morda pomagati otrokom s težavami pa v romanu *Gremo mi v tri krasne* Nataše Konc Lorenzutti. Koliko poguma in dela na sebi je potrebno, da premagamo različne

¹ Izbor knjig je avtorsko delo, kdo drug bi izbral kaj drugega ...

² »Pasti mladostništva« je bila tema Otroških parlamentov 2015:

<https://www.bralnaznacka.si/assets/Uploads/Priporocilni-seznami/Otroski-parlament-2015-Pasti-mladostnistva.pdf>

čustvene in duševne stiske, svojih ali tistih, ki jih povzročijo bolezni in odvisnosti družinskih članov, in v kakšne čudovite osebe se lahko mladi razvijejo, obravnava večina knjig iz našega nabora, npr. Jef Aerts, *Modra krila*, Anna Galvalda, *35 kil upanja*, Clémentine Beauvais, *#3špehbombe*. Ivona Březinová, *Vpij potiho, brat*, Jaap Robben, *Bratov kožuh* idr. Pri tem je lahko pomemben humor: Jenny Jägerfeld, *Kraljica smeha*, Jonas Gardell, *Kako je odraščal komik*. Zanimiva mi je knjiga Martine Glaser *Ne dam se vam*, v kateri se skupina osveščenih mladih upre propagandi tobačne industrije z uporabo sodobnih medijev, nadalje knjiga Helen Harvey *Emmy na potezi*, kjer glavni junakinji uspe utrditi samopodobo prav z odličnim igranjem računalniških igrice; v nasprotju pa več knjig opozarja na to, kako lahko čustvene stiske pripeljejo v nekritično uporabo zaslonskih medijev in odvisnost od njih. O posledicah Covida smo našli le eno knjigo, namreč Marie-Laure Depaulis, *Lockdown pri nas doma*, ki na pronicljiv in duhovit način opozori, kako se v lockdownu pokažejo in izostrijo medosebni odnosi družinskih članov, tako dobro kot slabi ...

Nismo navajali knjig, ki obravnavajo ljubezen, spolnost in spolne identitete, najstniško nosečnost, spolne zlorabe³, prav tako nismo vključili knjig, ki obravnavajo mladostnike v času vojne ali v poveljnem času, ki prinašata mladostnikom še druge težave in pasti, nadalje begunstvo, zdomstvo idr., ki postajajo v sodobnem času hudi problemi in zahtevajo tudi od mladih medkulturno razumevanje, sočutje. Nekatera izbrana dela se jih seveda dotaknejo - v sodobnem času in sodobni mladinski literaturi jih žal ni mogoče spregledati, ampak v izbranih delih to niso osrednje teme. (Nekatere so že bile tudi teme preteklih otroških parlamentov; tudi tedaj smo pripravili izbore knjig, ki seveda obsegajo knjige do tistega leta.)⁴

Prepričani smo, da smo izbrali dovolj knjig in boste našli tiste, ki vas bodo – mentorje in otroke, mlade – spodbudile k branju in pogovoru. Ob našem naboru se boste morda spomnili še na kakšno, ki bo bolj po meri vaših bralcev oz. ustreznejša glede na njihova zanimanja in želje.

Iskreno želimo, da bi vam bile knjige v pomoč pri pogovorih in ne nazadnje tudi v spodbudo za nadaljnje branje! Srečno!

Knjige smo razvrstili le po bralnih stopnjah:

Knjige so v seznamih razdeljene na običajne stopnje:

1. stopnja – primerno za učence 1., 2. in 3. razredov OŠ,
2. stopnja – primerno za učence 4., 5. in 6. razredov OŠ,
3. stopnja – primerno za učence 7., 8. in 9. razredov OŠ,
4. stopnja – primerno za srednješolce.

Seznam je s pomočjo »Iskalnika kakovostnih mladinskih knjig«

(<https://www.mklj.si/pionirska/zlatehruske/#iskalnik-kakovostnih-mladinskih-knjig>) in Priročnikov za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki jih pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in

³ Prav tako nismo navajali »problematičnih« problemskih romanov, ki teme obravnavajo zelo neposredno, zahtevno včasih celo za odrasle bralce.

⁴ <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige-2/tematsko-spodbudne-knjige/>

knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana (<https://www.mklj.si/pionirska/prirocnik/>), in z dovoljenjem PCMKK pri MKL. Od seznamov Pionirske se razlikuje po razdelitvi knjig po stopnjah (triletjih v OŠ); izpuščene so ocene knjig in anotacije. Zapisi vsebinsko in vizualno niso povsem enotni, ker jih Pionirska skozi leta spreminja, strokovno pogloblja idr.

Dodali smo povezavo, če je knjiga predstavljena v Priporočilnici Bralne značke:

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/>

1. stopnja

Bright, Rachel: **Lev v srcu**. Ilustracije] Jim Field ; Prevedel in prepesnil Milan Dekleva.

Jezero : Morfemplus, 2018, 30 str.

| C | B stopnja | miši, levi, samozavest, pogum, prijateljstvo, samopodoba, srčnost, živali v domišljiji

Delacroix, Sibylle: **Ptič na moji rami**. Prevedla in priredila Mateja Seliškar Kenda. Hlebce : Zala, 2019, 25 str.

| C | B stopnja | dekllice, duševna stiska, osamljenost, podzavest, pomoč, prijateljstvo, ptice, samopodoba, strah, šola, živali v domišljiji

Hove, Niels van: **Moj močni um : zgodba o razvijanju notranje moči**. Prevedla Višnja Jerman. Ilustracije Diki. Brežice : Primus, 2020, 31 str.

| C | 1. stopnja | didakt. navodila za odrasle, poučno leposlovje

| pogum, pozitivno mišljenje, samopodoba, samozavest, strah, trema, vsakdan

Janisch, Heinz: **Nosorog prihaja**. Ilustrirala] Helga Bansch ; prevedla Lina Virnik Kovač.

Kranj : Narava, 2018, 25 str.

| C | B stopnja | nosorogi, samopodoba – samozavest, pomoč, prijateljstvo, smisel življenja, želje, živali v domišljiji

Lavie, Oren: **Medved, ki ga prej še ni bilo, in čarobni gozd**. Prev. Mateja Sužnik. Ilustr, Wolf Erlbruch. Hlebce: Zala, 2017, 44 str.

| C | B stopnja | medvedi | samopodoba | vrline | sreča | lepota | prijaznost | samozavest | filozofija | živali v domišljiji

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/medved-ki-ga-prej-se-ni-bilo-in-carobni-gozd>

Ludwig, Trudy: **Nevidni fant**. Ilustrirala Patrice Barton. Prevedla Tina Mahkota. Ljubljana : Grafenauer, 2019, 33 str.

| C | 1. stopnja | dečki, integracija, plahost, pomoč, prijateljstvo, samopodoba, samozavest, socialna interakcija, sodelovanje, šole, učenci

Mattiangeli, Susanna: **Kdo je Nino?** Ilustr. Mariachiara Di Giorgio. Prev. Dušanka Zabukovec. Ljubljana : KUD Sodobnost International, 2020, 26 str.

| C | 1. stopnja | dečki, domišljija, družbene vloge, družina, identiteta, prijateljstvo, samopodoba, šole, ustvarjalnost, vsakdan

Moore-Mallinos, Jennifer: **Ana v pasti spletne klepetalnice**. Ilustr. Gustavo Mazali. Prev. Barbara Jarc. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2020, 31 str.

| C | 1. stopnja | didakt. navodila za odrasle, poučno leposlovje
| dekleta – družbena omrežja – internet – nasveti – nevarnost – samopomoč – spletne klepetalnice – starši – vzgojni ukrepi

Moore-Mallinos, Jennifer: **Žiga preizkuša svoj pogum**. Ilustr. Gustavo Mazali. Prev. Barbara Jarc. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2020, 31 str.

| C | 1. stopnja | didakt. navodila za odrasle, poučno leposlovje
| dečki – nevarnost – pogum – pomoč – preizkušnje – tekmovalnost – tekmovanja - starši – vzgojni ukrepi

Sotomayor, Sonia: **Le vprašaj!** Ilustr. Rafaela López. Prev. Tina Mahkota. Ljubljana: Grafenauer, 2020, 31 str.

| C | B - stopnja | Drugačnost | poučno leposlovje | različnost | otroci | samopodoba | medosebni odnosi | sprejemanje drugačnosti | pogovor | pogum | bolezni | diabetes | sladkorna bolezen | astma | disleksija | Downov sindrom | avtizem | gluhotata | slepota | hiperaktivnost | jecljanje | otroci s posebnimi potrebami
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/le-vprasaj>

Vendel, Edward van de: **Kužek, ki ga Nino ni imel**. Ilustriral] Anton Van Hertbruggen. Prevedla Stana Anželj. Ljubljana : KUD Sodobnost International, 2019, 31 str.

| C | 1. stopnja | dečki, domišljija, družina, duševna stiska, hišni ljubljenci, ločitve, namišljeni prijatelji, osamljenost, psi, žalost

Yamada, Kobi: Več naslovov: **Kaj storiš s priložnostjo? Kaj storiš s problemom? Kaj storiš z idejo? Ker sem imel učitelja, Mogoče, Poskušaj**. Več prevajalcev. BP, 206-2020.

| C | 1. stopnja
| samopoodba, samorealizacija, osebnostni razvoj

2. stopnja

Aerts, Jef: **Modra krila**. Ilustr.: Martijn van der Linden. Prev. Mateja Seliškar Kenda. Hlebce: Zala, 2020, 184 str.

| 2. in 3. triletje, srednješolci | bratje | prijateljstvo | mladostniki s posebnimi potrebami | družinski odnosi | žerjavi (ptice) | drugačnost | duševno prizadeti | empatija | nesreče | pobegli otroci | pomoč

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/modra-krila>

Bateson, Catherine: **Rain May in kapitan Daniel**. Prev. Andrea Potočnik. Maribor: Skrivnost, 2019, 145 str.

| P | 2. stopnja | družina | ločitev | matere in hčere | podeželje | selitev | mladostniki | prijateljstvo | družinski odnosi | medosebni odnosi | fantje | bolezni | pomoč | altruizem | empatija

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/rain-may-in-kapitan-daniel>

Depaulis, Marie-Laure: **Lockdown pri nas doma**. Ilustr. Dunja Jogan. Prev. Alina Carli. Trst: ZTT = EST, 2021, 59 str.

| P – 2. stopnja | COVID-19 | pandemije | karantena | družina | družinski odnosi | vsakdanje življenje | koronavirus | epidemije | humor

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/lockdown-pri-nas-doma>

Gavalda, Anna: **35 kil upanja**. Prev. Boris Jukić. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2020, 113 str.

| P – 2. stopnja | šole | fantje | učne težave | samorealizacija | dedki | drugačnost | družina | duševna stiska | pomoč | prijateljstvo | ročne spretnosti

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/35-kil-upanja>

Janikovszky, Eva: **Pred ogledalom. Najstnikov monolog**. Ilustr. Tibor Karpati. Prev. Maja Likar. Dob pri Domžalah: Miš založba, 2018, 32 str.

| P | 2. stopnja | mladostniki | samopodoba | fantje | odraščanje | telesni razvoj | puberteta | zunanost | duševna stiska

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/pred-ogledalom>

Jägerfeld, Jenny: **Kraljica smeha**. Prev: Danni Stražar. Hlebce: Založba Zala, 2021, 223 str.

| P | 2. stopnja | matere | samomori | dekleta | žalovanje | depresija (medicina) | družinski odnosi | psihične travme | matere in hčere | očetje in hčere | šole | medosebni odnosi | prijateljstvo | pomoč | psihoterapija

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/kraljica-smeha>

Karlsson, Ellen: **Špagica, ptiček in jaz**. Ilustr. Eva Lindström. Prev: Danni Stražar. (Zala, 2018), 118 str.

| P | 2. stopnja | deklice, prijateljstvo, poletje-počitnice, stari straši-medgeneracijski odnosi, dogodivščine, duševna stiska, igra, samopodoba, socializacija

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/spagica-pticek-in-jaz>

Kokalj, Tatjana: **Em a in Nik**. Ilustrirala Anja Kokalj. Dob : Brin, 2018, 134 str.

| P | 2. stopnja | deklice, dečki, prijateljstvo, družine – problemi, starševstvo – odgovornost, anoreksija, duševne motnje, ločitev, selitev, straši, stiske

Ryrych, Katarzyna: **Repinčevo polje**. Prev. Klemen Pisk. Ilustr. Gražyna Rigall. Hlebce: Zala, 2019. 179 str.

| P | 2. stopnja | čaravnice, dobrota, dogodivščine, igra, magija, medgeneracijski odnosi, mesta, otroci, pomoč, prijateljstvo, stiske, šole, upanje, vrednote živali v domišljiji

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/repincevo-polje>

Soukupová, Petra: **Klub čudnih otrok**. Prevedla Nives Vidrih. Celje: Celjska Mohorjeva družba : Društvo Mohorjeva družba, 2021, 204 str.

| P – 2. stopnja | družine, drugačnost, prijateljstvo, dekleta, družina, fantje, medvrstniško nasilje, osebni razvoj, pustolovščine, samozavest, šole, debelost, invalidnost, avtizem, strah, begavci

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/klub-cudnih-otrok>

Tellegen, Toon: **Jež in samotni občutek**. Prev. Staša Pavlović. Ilustr. Ana Zavadlav. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017. 207 str.

| P– 2. stopnja | čustva – duševne motnje – humor – ježi – osamljenost – prijateljstvo – simbolika – živali v domišljiji

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/jez-in-samotni-obcutek>

Tellegen, Toon: **Čriček in temačni občutek**. Prev. Staša Pavlović. Ilustr. Ana Zavadlav. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017. 183 str.

| P– 2. stopnja | depresija (medicina) | čustva - problemi | živali - sSimbolika | prijateljstvo | pomoč | duševne motnje | žalost | živali v domišljiji

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/cricek-in-temacni-obcutek>

Woltz, Anna: **Zobje morskega psa**. Ilustr. Maartje Kuiper. Prev. Katjuša Ručigaj. Dob: Miš, 2021, 116 str.

| P – 2. stopnja | mladostniki | prijateljstvo | kolesarjenje | družinski odnosi | rak (medicina) | družina | doživljanje bolezni | duševna stiska | medosebni odnosi | pomoč

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/zobje-morskega-psa>

3. stopnja

Andersen, Sarah: **Odraslost je mit**. Prevedla Jedrt Lapuh Maležič. Primus, 2018, 109 str. :

| M – 3. stopnja | dekleta – odraščanje, mladostniki – psihosocialne težave, generacija y, humor, samopodoba

Beauvais, Clémentine: **#3špehbombe**. Prev. Katja Zakrajšek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, 281 str.

| M | 3. stopnja | grdota | dekleta | prijateljstvo | potovanja | kolesarjenje | Francija | drugačnost | družbena omrežja | družbeni problemi | internet (računalniška omrežja) | mladostniki | odraščanje | psihično nasilje | pustolovščine | samopodoba | šole | vrednote

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/3spehbombe>

Bevc, Cvetka: **Božiček v ušesu**. Spreml. bes. Veronika Šoster. Maribor : Pivec, 2018, 159 str.

| M | 3. stopnja | dekleta, odraščanje, družinski odnosi, večkulturnost, bratje in sestre, drugačnost, družina, duševna stiska, glasba, ljubezen, mladostniki, Nigerija, prijateljstvo

Bodnárová, Jana: **13**. Prev. Andrej Pleterski. Ilustr. Daniela Olejníková. Zala, 2017, 99 str.

| M | 3. stopnja | mladostniki – odraščanje, medosebni odnosi, čustva, samopodoba

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/13>

Březinová, Ivona: **Vpij potiho, brat**. Ilustr. Tomáš Kučerovský. Prev. Diana Pungeršič. Dob pri Domžalah: Miš, 2020, 262 str.

| M – 3. stopnja | avtizem | bratje in sestre | duševno prizadeti otroci | družinski odnosi | samske matere | družina | preživljanje | avtisti | fantje | otroci | šola | prijatelji | medosebni odnosi

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/vpij-potihobrat>

Cox, Lizzie: **Hej, fant.** Ilustriral Damien Weighill ; prevedla Katja Bizjak. Tržič : Učila International, 2017, 64 str.

| M – 3. stopnja | fantje – odraščanje, puberteta, mladostniki, psihosocialni razvoj, medosebni odnosi, družbeno okolje, telesni razvoj, osebni razvoj, samopodoba

Cox, Lizzie: **Hej, punca.** Ilustriral Damien Weighill ; prevedla Katja Bizjak. Tržič : Učila International, 2017, 64 str.

| M – 3. stopnja | dekleta – odraščanje, puberteta, mladostniki, psihosocialni razvoj, medosebni odnosi, družbeno okolje, telesni razvoj, osebni razvoj, samopodoba

Glaser, Martine: **Ne dam se vam.** Prev. Stana Anželj. Dob pri Domžalah: Miš, 2020, 232 str.

| M – 3. stopnja | tobačna industrija | mladostniki | kajenje

| tobačni izdelki | oglaševanje | zavajanje

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/ne-dam-se-vam>

Gregorič Gorenc, Barbara: **Negotove pesmi.** Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020, 52 str.

| M – 3. stopnja | čustva – odraščanje – mladostniki / samopodoba / razmišljanje / pesmi za mladino / mladinska poezija

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/negotove-pesmi>

Harvey, Helen: **Emmy na potezi.** Prevedla Brigita Orel ; spremna beseda Rok Gumzej.

Dob : Miš, 2022, 239 str.

| M – 3. stopnja | videoigre - dekleta - sposobnosti - vrstniki - nasilje - mladostniki / računalniške igre / internet (računalniško omrežje) / uspeh / šole / medvrstniško nasilje / zloba / prijateljstvo / pomoč / pogum / samorealizacija

Jonsberg, Barry: **Moje življenje kot abeceda.** Prev. Tadeja Spruk. Dob pri Domžalah: Miš, 2017. (Z(o)renja), str. 227

| M | 3. stopnja | dekleta - odraščanje | družine | problemi | pomoč | altruizem | depresija (medicina) | domišljija | pogum | prijateljstvo | samopodoba | smrt | optimizem

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/moje-zivljenje-kot-abeceda>

Jonsberg, Barry: **Pesem, ki jo lahko slišim le jaz.** Prev. Nataša Grom. Dob: Miš, 2019. 280 str.

| M – 3. stopnja | fantje | odraščanje | tesnoba | medosebni odnosi | identiteta | duševne motnje | panika | družinski odnosi | dedki | medgeneracijski odnosi | šole | prijateljstvo | zaljubljenost | šport | psihosocialna prilagojenost

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/pesem-ki-jo-lahko-slisim-le-jaz>

Kelly, Erin Entrada: **Pozdravljeno, vesolje.** Prev. Ana Ambrož Strle. Grlica, 2020, 349 str.

| M – 3. stopnja | prijateljstvo | pogrešane osebe | vrstniki | nasilje | drugačnost | mladostniki | nadnaravno | pomoč | socializacija | sposobnosti | strah

<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/pozdravljeno-vesolje>

Konc Lorenzutti, Nataša: **Gremo mi v tri krasne**. Dob: Miš, 2020, 278 str.
| M – 3. stopnja | taborništvo | mladostniki | duševne motnje | psihosocialna terapija | digitalna zasvojenost | motnje hranjenja | medosebni odnosi | narava | počitnice | poletni tabori | prijateljstvo | psihosocialna rehabilitacija | socializacija
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/gremo-mi-v-tri-krasne>

Kreller, Susan: **Slonov ne vidimo**. Prevod Alexandra Natalie Zaleznik. Grlica, 2014, 160 str.
| M – 3. stopnja | dekleta, družba (skupnost), družina, nasilje, očetje, pomoč, reševanje, sosedje, stiske, ugrabitve, zanemarjanje, zapostavljenost

Lystad, Mina: **Luzerka**. Prev. Marija Zlatnar Moe. Dob: Miš, 2020, 184 str.
| M – 3. stopnja | mladostniki | odraščanje | družbena omrežja | odnosi med spoloma | videobloganje / identiteta / priljubljenost / zaljubljenost / fantje
in

Lystad, Mina: **Fejk**. Prev. Marija Zlatnar Moe. Dob: Miš, 2021, 199 str.
| M – 3. stopnja
| Mladostniki | lažne novice | odnosi med spoloma | šolski časopisi | dezinformacije
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/luzerka>

Remmerts de Vries, Daan: **Soncu ni zaupati**. Prev. Katjuša Ručigaj. Miš založba, 2018, 232 str.
| M | 3. stopnja | fantje - Osamljenost | šole - nasilje | medvrstniško nasilje | zasmehovanje | strah | družina | medosebni odnosi | prijateljstvo | pomoč
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/soncu-ni-zaupati>

Robben, Jaap: **Bratov kožuh**. Prev. Stana Anželj. Spreml. beseda Majda Mramor. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021, 305 str.
| M – 3. stopnja | bratje / otroci s posebnimi potrebami / očetje / sinovi / medosebni odnosi
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/bratov-kozuh>

Sones, Sonya: **Reševanje Red**. Prev. Ana Ambrož Strle. Izola: Grlica, 2020, 368 str.
| M – 3. stopnja | roman / pripoved v verzih
| dekleta | brezdomci | pomoč | duševne bolezni | posttravmatska stresna motnja | travme | skrivnosti | brezdomke | pogrešane osebe | shizoafektivna motnja | družbeno-koristno delo
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/resevanje-red>

Yoon, Nicola: **Vse, vse**. Prev. Irena Duša Draž. Mladinska knjiga, 2018. 318 str.
| M | 3. stopnja | matere in hčere - medosebni odnosi | Psihične travme | mladostniki | prijateljstvo | pomoč | avtoimunske bolezni | SCID | prevare | ujetništvo | duševne motnje
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/vse-vse>

4. stopnja

Choyce, Lesley: **Konec skrivalnic**. Prevod Brigita Orel. Dob pri Domžalah : Miš, 2018 , 93 str.
| M – 4. stopnja | mladostniki, vrstniki – nasilje, dekleta, duševne motnje, fantje, medvrstniško nasilje, odraščanje, prijateljstvo, šole, tesnoba

Ferrara, Antonio: **Fant, ti vendar zmores!** Prev. Mojca Premrl. Koper: Ognjišče, 2019, 132 str.
| M – 4. stopnja | fantje | duševne motnje | družina | nasilje | samomorilnost | alkoholizem
| ljubezen | mladostniki | odraščanje | prijateljstvo | psihične travme | šole | družinski
odnosi / medosebni odnosi / šole / odnosi med spoloma / ljubezen
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/fant-ti-vendar-zmores>

Gardell, Jonas: **Kako je odraščal komik.** Prevedla Nada Grošelj. Spremna beseda: Lili Jazbec.
Dob pri Domžalah : Miš, 2016 (Bisernice).
| M – 4. stopnja | fantje - odraščanje - medvrstniško nasilje - šolsko življenje - odrasli - travme
- samopomoč – Švedska – 1970-1979 / družine / medosebni odnosi / otroci žrtve / otroci
nasilneži / agresivnost / nesrečno otroštvo / ljubezen / družbeni problemi / osveščanje
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/kako-je-odrascal-komik>

Gomboc, Mateja: **Balada o drevesu.** Spr. beseda: Janja Istinič. Dob: Miš, 2021, 235 str.
| M – 4. stopnja | mladostniki | samomori | bipolarna motnja razpoloženja | žalovanje |
dekleta | psihične travme | ljubezen | šole | dijaki | medosebni odnosi | medvrstniško
nasilje | družinski odnosi | prijateljstvo | pomoč
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/balada-o-drevesu>

Green, John: **Neskončen stolp želv.** Prev. Andrej Hiti Ožinger. Ljubljana: Mladinska knjiga,
2018, 280 str.
| M | 4. stopnja | dekleta - tesnoba | obsesivno kompulzivna motnja | mladostniki |
medosebni odnosi | prijateljstvo | pomoč | šola | družina | duševne bolezni | pogrešane
osebe | ljubezen <https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/neskoncen-stolp-zelv>

Kodrič Filipič, Neli: **Povej mi po resnici.** Mladinska knjiga, 2017 (Odisej), 296 str.
| M | 4. stopnja / internet (računalniško omrežje) - odvisnosti / matere in sinovi / medosebni
odnosi / mladostniki - Samopodoba / ljubezen / svetovni splet
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/povej-mi-po-resnici>

Mierswa, Annette: **Instagramerka.** Mateja Malnar Štembal. Izola: Grlica, 2020, 196 str.
| M – stopnja | dekleta | prijateljstvo | socialna omrežja | družinski odnosi | mladostniki |
duševna stiska | duševne motnje | Instagram | laž | prehranjevalne motnje | selfiji | spletni
portali | zloraba <https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/instagramerka>

Moškrič, Marjana: **Sanje o belem štrpedu.** Murska Sobota: Franc-Franc, 2015, 223 str.
| M | 4. stopnja | naslovniško odprta pripoved, simbolična pripoved
| bogastvo, družba (skupnost), družina, nasilje, odraščanje, prijateljstvo, revščina, tiranija,
upori, vrstniki, zlorabe
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/sanje-o-belem-strpedu>

Niven, Jennifer: **Vsaj en popoln dan:** zgodba o fantu, ki mu je ime Finch in puncu, ki ji je ime
Violet. Prev. Ida Sternad. Tržič: Učila International, 2015, 341 str.
| M | 4. stopnja | o avtorjih | čustva, depresija, drugačnost, duševne bolezni, ljubezen,
mladostniki, prijateljstvo, samomor, žalovanje
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/vsaj-en-popoln-dan-zgodba-o-fantu-ki-mu-je-ime-finch-in-punci-ki-ji-je-ime-violet>

Palomas, Alejandro: **Sin**. Prevedla Veronika Rot. Hlebce : Zala, 2019, 216 str.
| M | 4. stopnja | dečki, deklice, dogovorjene poroke, Mary Poppins (literarna junakinja) –
matere stevardese, očetje, Pakistan, prijateljstvo, psihologinje, risbe, samopodoba,
svetovalno delo, šole, učiteljice, zaupanje, žalovanje

Sherman, Alexie: **Absolutno resnični dnevnik Indijanca s polovičnim delovnim časom**.
Ilustr. Ellen Forney. Prev. Andrej E. Skubic. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017, 255 str.
| M | 4. stopnja / Indijanci - mladostniki - rasni odnosi - belci - indijanski rezervati /
severnoameriški Indijanci / srednje šole / odraščanje / samopodoba
<https://www.bralnznacka.si/sl/priporocene-knjige/absolutno-resnicni-dnevnik-indijanca-s-polovicnim-delovnim-casom>